

Карпенко Н.В., здобувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ВИПРАВНИХ КОЛОНІЙ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Як свідчить практика, діяльність органів досудового слідства та оперативних підрозділів правоохоронних органів, включаючи виправні колонії, відзначається динамічністю і високим ступенем взаємних зв'язків. Ці зв'язки носять постійний і стійкий характер, а узгоджена діяльність відзначається єдиним підходом до розв'язання одних і тих же проблем боротьби із злочинністю. Виходячи з цього, законодавець поклав на один з органів кримінальної юстиції - прокуратуру - обов'язок організації їхньої узгодженої діяльності [1, с. 80].

Виходячи з цих теоретико-методологічних положень, слід визнати, що координація діяльності органів кримінальної юстиції, які ведуть боротьбу із злочинністю у виправних колоніях кримінальними процесуальними засобами на базі відомчо-галузевого взаємозв'язку, - це узгоджена діяльність по протидії цим суспільно небезпечним явищам, що ґрунтується на глибоких і постійних зв'язках між слідчими ОВС, які ведуть кримінальний процес, та оперативними підрозділами виправних колоній, де прокуратура за дорученням держави виступає безпосереднім організатором по узгодженню загальних зусиль при виконанні спільних кримінальних процесуальних цілей і завдань (ст. 36 КПК). При цьому, як вірно зробили висновок

Л.М. Давиденко та О.О. Бандурка при відносинах координації прокуратура виступає постійним організатором сумісної розробки узгоджених заходів. Інші органи кримінальної юстиції, що задіяли до розслідування злочинів у виправних колоніях, слідчий суддя, керівник органу досудового розслідування, слідчий, співробітники оперативного підрозділу лише беруть безпосередню участь у сумісній розробці узгоджених дій, але ніяких обов'язків з організації координації не несуть [2, с. 87].

В основі координації дій зазначених органів кримінальної юстиції лежить єдність (спільність) цілей і завдань кримінального провадження (ст. 36 КПК). Необхідність подальшого зміцнення та поглиблення скоординованої діяльності органів, які ведуть кримінальний процес, у виправних колоніях зумовлюється зростанням масштабів злочинів, їх структурою і динамікою, що склалася за останні роки (2013-2015 р.р.) [3, с. 196-197]. Поряд з цим, як обґрунтовано доводить В.М. Юрчишин відносини координації не можна змішувати з відносинами субординації. Останні виникають між керівниками та підлеглими і характеризуються розпорядженням і виконанням, керівництвом і підпорядкованістю. Сутність відносин субординації полягає в тому, що керівник на підставі свого правового статусу і нормативного акта визначає цілі та завдання, обов'язки підлеглого, а останній повинен чітко виконувати ці приписи. На переконання В.Г. Афанасьева, відносини ж координації - це відносини між органами однопорядкового рівня. Вони спрямовані на досягнення узгодженості їхніх дій з метою успішного виконання спільних завдань, що стоять перед цими органами [4, с. 165].

Отже, слід визнати, що роз'єднаність діяльності органів кримінальної юстиції при розслідуванні злочинів у виправних колоніях неприпустима, бо кожен із її суб'єктів - це одна із ланок цілісної державно-правової системи, покликаної забезпечити досягнення єдиних цілей і виконання завдань у сфері боротьби із злочинами, притаманними кожному з них кримінальними процесуальними засобами. У зв'язку з цим, як слушно зауважили П.М. Каркач та В.Л. Синчук, їхня робота не може бути успішною без узгодження через координацію [5, с. 14].

Поряд з цим, необхідно погодитись з позицією В.М. Юрчишина, який вважає, що координація профілактичної

діяльності органами виконавчої влади не відноситься до компетенції прокуратури. Ця робота виконується Радою національної безпеки і оборони, яку очолює Президент України (РНБО). Відповідно до ст. 107 Конституції України, РНБО координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони, в тім числі - і по запобіганню злочинів [6, с. 202].

У той самий час, заслуговує на увагу й той факт, що боротьба із злочинами, у тому числі й тими, що вчиняються у виправних колоніях кримінальними процесуальними засобами вимагає комплексного підходу та узгодженості дій органів кримінальної юстиції. Одним із найефективніших способів розв'язання цієї проблеми є поглиблення механізму саморегуляції цієї унікальної системи. А вказаний механізм цієї саморегуляції якраз і ґрунтується на постійній координації зусиль органів кримінальної юстиції, спрямованих на забезпечення ефективної роботи як системи в цілому, так і кожної її ланки (органу) зокрема. Якщо принцип взаємодії дає можливість усім суб'єктам запобігання злочинам підтримувати зовнішні контакти по мірі необхідності, то координація зусиль кримінальної юстиції зміцнює постійні внутрішні зв'язки між її суб'єктами (ланками), удосконалює їх діяльність. Координація - це не тільки функція прокуратури, а ще й один із системоутворюючих факторів кримінальної юстиції як системи досить високого рівня, механізм її саморегуляції, самоуправління [3, с. 203].

Узгодження дій органів кримінальної юстиції при розслідуванні злочинів у виправних колоніях вимагає їх особлива роль у боротьбі із злочинністю, наявність у них спільних цілей і завдань. Головною ж метою координації є підвищення ефективності діяльності як всієї системи кримінальної юстиції в цілому, так і кожного її органу (ланки) зокрема, на основі об'єднання загальних зусиль шляхом реалізації узгоджених дій, спрямованих на реалізацію завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК) на усунення причин і умов, які сприяли учиненню злочинів. Виконання спільних завдань на колективній основі у виправних колоніях не тільки забезпечує досягнення основної мети координації, а й сприяє зміцненню законності в діяльності самих органів кримінальної юстиції [4, с. 7].

Список використаних джерел

1. Півненко В., Андрусак В. Про кримінально - процесуальну функцію органів досудового слідства / В. Півненко, В. Андрусак // Вісник Національної академії прокуратури України. -2007. - № 4. - С. 80-83.
2. Давыденко Л. М., Бандурка А. А. Противодействие преступности : теория, практика, проблемы : Монография. - Х. : Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2005. - 387 с.
3. Юрчишин В. М. Процесуальні функції прокурора у досудовій стадії кримінального провадження: поняття, призначення, система: навч. посіб. / В.М. Юрчишин. - Чернівці: Технодрук, 2014. - 276 с.
4. Афанасьев В.Г. Научное управление обществом (опыт системного исследования) / В.Г. Афанасьев. - М.: Политиздат, 1968. - 380 с.
5. Каркач П.М., Синчук В.Л. Координаційна функція прокуратури України: Навчально-методичний посібник / П.М. Каркач, В.Л. Синчук. - Х.: Право, 2005. - 96 с.
6. Кондратішина В. В. Кримінально-виконавча політика України: формування та реалізація: Автореф... дис. канд. юрид. наук /12.00.08. - Львів, 2009. - 17 с.
7. Ратинов А. Р. Правовая психология преступного поведения: теория и методология исследования. - Красноярск: Изд-во Касноярского ун-та, 1988. - 253 с.